HURUFİLİK

Tanrı'nın Hufilik'in kurucusu Hazlullah şeklinde görünmesini kabul eden bu meslek, İslamiyet'in sinesinden çıkan sair bu gibi "Batıniye" mezheplerinden birini teşkil eder.

Bu mesleğin esas inanışı şudur: Kelam (Söz) suretinde tecelli eden Hak (Tanrı) harflerle taayyün buldu (belli oldu) ve bu harflerin hepsi insan-ı kamilin yüzünde tesbit edildi. Bunun için bütün varlıkların asıl unsuru olan 28 harfi insan yüzünde görmek kabildir ki, "ilm-i ala" bize bunu bildirir. İnsanın yüzünde yedi "ümmiye" çizgisi (4 kirpik, 2 kaş, 1 saç ki buna "sevad-ı azam" derler), yedi de "ebiye cizgisi vardır ki sonradan meydana çıkar (2 sakal kılları, 2 çizginin ötesindeki kıllar, 2 bıyık, bir de alt dudaktaki kıllar). Yedi + yedi = ondört eder.Bunu hal ve mahal itibariyle çarparsak 28 olur. "Fazıl" bunlara Farsça'daki "pa, ça, ja, ga" harflerini de katarak 32'ye çıkarmıştır. İşte bunlar herşeyi bu 28, 32 ile tevil ederler.

Sonra Kur'an-ı Kerim'deki 28 harfin müteşabihatta meydana çıkanlarını kaldırdıktan sonra geri kalan 17 harfe "muhkemat", gerisine de "müteşabihat" derler. Ve bilginlerin müteşabihattan saydıkları ayetleri muhkemattan saydıklarını müteşabihattan sayarak çocukça ve uzun tevillere kalkışırlar. Mesela, miraçtan maksat insan yüzündeki çizgileri yani yazıları görmektir, derler. Miraçta Hazreti Peygamber'e görünen şabb-ı emred Fazlı Hurufi'dir gibi birçok garip tevillerde bulunurlar.

(Daha çok bilgi için Fuat Köprülü'nun İlk Mutasavvıflar kitabına bakınız.)